

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС
РІК ЗАСНУВАННЯ
2002
СЕРПЕНЬ
Число 8 (212)
КИЇВ 2019

Видання ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво"

Незалежність назажди!

Серед свят, народжених у наші дні, дата державної Незалежності України чи не найсвітліша. Бо виблене це свято століттями, ще в часи літописні, коли на карті Європи гордо яріли контури могутньої Київської Русі, щедро окроплене кров'ю патріотів, поборників державності в часи української революції 1917–1921 років. Зрештою, за самостійну Україну велася вперта боротьба і в часи радянські, коли тривало особливо активне нищення московськими повелителями всього українського, але дух народу не вмирав ні в роки Голодомору, ні в часи засилля всього чужого, імперського. Тож при кожному відзначенні державного свята не забудьмо згадати і мільйони закатованих селян, і тисячі незламних патріотів, замучених по сибірських чи заполярних сталінських таборах. Вони померли передчасно, аби ніколи не вмирала державна горда Україна.

У кожного нині суцього з нашого покоління в пам'ятку зламний 1991-й рік. Розвал радянської імперії, вітри свободи троцять кайдани, народи починають шукати шляхи остаточного національного визволення з московського ярма. Гаряче літо минає в тривогах, гекачепісти роблять відчайдушну спробу зберегти криваву систему імперії, готують державний заколот. Але історичний відцентровий рух уже не зупинити. І тоді надвечір 24 серпня зібралася на позачергове засідання Верховна Рада

України, далеко не монолітна, не державотворча, в якій поруч із справжніми патріотами України засідали й ті, котрі не могли без Москви навіть голосно чхнути. Незважаючи на обережний спротив вірних вихованців компартії, тих, хто звик жити за принципом "моя

лежність України проголосувало понад 90 % учасників. Зокрема, за це висловилося 54,19 % кримчан, в Донецькій та Луганській областях проголосувало понад 80 %. Невже за короткий час так полярно змінилися погляди людей в тих регіонах, невже люди без московського

втручання піддалися на милість Кремля? Це питання не риторичне, воно залишається актуальним і сьогодні, бо муляє в очах путінським реставраторам імперії наша незалежна держава, визнана всім цивілізованим світом.

Мені довелося пропрацювати в українському парламенті впродовж трьох скликань, а тому добре знаю, як нелегко доводиться залишатися на державницьких позиціях серед всіляких

хата скраю", такі переміг здоровий глузд значної більшості й в вітчизняній нашій історії з'явився ще один золотий епізод – Акт про державну незалежність України. Проголосувало за нього 346 народних обранців. У зверненні Президії Верховної Ради України до всіх громадян були й такі рядки: "В попередні роки проводилась політика гноблення духовного життя націй, їх мов і культур. Ми зазнали важких деформацій і викривлень, свавілля і беззаконня в національному бутті народів. Віднині настає нова доба в розвитку міжнародних відносин в Україні".

Правильність обраного історичного шляху підтвердив і грудневий всеукраїнський референдум, на якому за неза-

впливів, ухвалювати саме ті закони, які підсилюють нашу державність. Нині, в умовах неоголошеної війни з Росією, особливо потрібна консолідація всіх проукраїнських сил. Бачимо ж зростаючу активність тих, хто прагне знову загнати Україну в новітню імперію. Тож будьмо пильні, будьмо консолідованими. Україна в нас одна на планеті, це наш єдиний дім, який треба берегти від недоброчинливих сусідів, і від внутрішніх колаборантів і жити разом з іншими державними народами, не питаючи права на життя.

Тож зі СВЯТОМ вас, дорогі земляки!
Віталій КОРЖ
Фото Ганни СКРИПКИ

Ми є. Були. І будем ми! Й Вітчизна наша з нами.
Іван БАГРЯНИЙ

У СЕРПНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

ГУРБИК Олександр Андрійович – 95-ліття. Народився 19 серпня 1924 року в с. Кудрівка Сосницького р-ну. Все життя присвятив роботі на педагогічній ниві. Пройшов шлях від вчителя біології та географії до директора школи. Ветеран праці.

КОЛОДЧЕНКО Василь Павлович – 85-ліття. Народився 26 серпня 1934 року в с. Журавка Варвинського р-ну. Кандидат медичних наук, старший науковий співробітник Інституту геронтології АМН України, автор понад 200 наукових робіт.

ГЛУХЕНЬКА Галина Тимофіївна – 80-ліття. Народилася 5 серпня 1939 року в місті Іжевськ (родовід медиків із Семенівського р-ну). Завідувач лабораторії кріоконсервування гомеопатичних клітин Інституту гематології та трансфузіології НАМН України.

БАКАЛ Іван Якович – 80-річчя. Народився 7 серпня 1939 року в с. Лихачів Носівського р-ну. Працював директором бази відпочинку "Десна" НДІ "Квант".

ПАСІВЕНКО Володимир Іванович – 80-ліття. Народився 8 серпня 1939 року в с. Обичів Прилуцького р-ну. Художник монументально-декоративного мистецтва, живописець і дизайнер. Один з перших художників, які працювали над відтворенням монументально-декоративних розписів на мурах і в інтер'єрах Михайлівського Золотоверхого собору в Києві та Успенського собору Києво-Печерської Лаври. Його твори зберігаються в музеях України, США, а також в ряді приватних колекцій України, США, Європи, Японії. Член-кореспондент Національної академії мистецтв України, народний художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка.

УСТИМЕНКО Ніна Романівна – 80-річчя. Народилася 15 серпня 1939 року в с. Жукля Корюківського р-ну. Працювала акушеркою в клінічній лікарні №10 м. Києва.

МЕДВІДЬ Петро Іванович – 80-річчя. Народився 27 серпня 1939 року в с. Червоні Партизани Носівського р-ну. Працював заступником головного редактора газети "Урядовий кур'єр". Заслужений журналіст України. Автор багатьох книг та кількох документальних фільмів про прикордонників. Один з ініціаторів створення Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві, був виконавчим директором земляцтва, почесний член Ради. Нагороджений 3 орденами та багатьма іншими відзнаками.

МИРОНЧУК Ліана Григорівна – 75-річчя. Народилася 1 серпня 1944 року в с. Бережівка Ічнянського р-ну. Працювала у Державній інспекції з контролю якості ліків. Відмінник охорони здоров'я.

БІЛАН Геннадій Григорович – 75-річчя. Народився 2 серпня 1944 року в с. Густиня Прилуцького р-ну. Працював головним інженером ТОВ "Лайнекс".

ГАЛЬЧЕНКО Яків Якович – 75-річчя. Народився 2 серпня 1944 року в с. Терешиха Бахмацького р-ну. Працював на радіо, в Київському міськвиконкомі, в редакції газети Верховної Ради України "Голос України".

БЕЗСМЕРТНИЙ Олександр Миколайович – 70-річчя. Народився 6 серпня 1949 року в с. Білоріччя

Прилуцького р-ну. Актор Київського академічного молодого театру. Народний артист України. Лауреат премії ім. О. Бойченка. Нагороджений орденом "Знак Пошани".

БОБЧИНЕЦЬ Марія Василівна – 65-річчя. Народилася 6 серпня 1954 року в с. Кіпті Козелецького р-ну. Працює медсестрою стоматологічної клініки в м. Бровари.

РАХНІЙ Григорій Миколайович – 65-річчя. Народився 18 серпня 1954 року в с. Бурімка Ічнянського р-ну. Начальник хірургічного відділення, хірург 1-ї категорії Центрального клінічного госпіталю Державної прикордонної служби України. Полковник медичної служби.

ГЛЕЙ Ольга Степанівна – 65-річчя. Народилася 22 серпня 1954 року в с. Старий Глибів Козелецького р-ну. Останнім часом працювала у Київському метрополітені.

ПОГОРІЛА Єлизавета Михайлівна – 65-річчя. Народилася 24 серпня 1954 року в с. Бобринь Бобровицького р-ну. Заступник директора НАСК "Оранта" м. Києва.

ТЕРЕЩЕНКО Катерина Дмитрівна – 65-річчя. Народилася 26 серпня 1954 року в с. Жовтине Коропського р-ну. Відповідальний секретар правління ЗАТ "ВІПОЛ".

ДЕМЧЕНКО Микола Іванович – 65-річчя. Народився 28 серпня 1954 року в Борзні. Директор ДП "Оборонсервіс".

КАРБОВСЬКА Ніна Михайлівна – 60-річчя. Народилася 7 серпня 1959 року в с. Мамекине Новгород-Сіверського р-ну. Голова правління ЖБК "Арсеналець-26".

НЕМКОВИЧ Олена Миколаївна – 60-річчя. Народилася 12 серпня 1959 року в Ічні. Кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України.

ТКАЧЕНКО Тетяна Іванівна – 60-річчя. Народилася 12 серпня 1959 року в с. Любомудрівка Борзнянського р-ну. Доктор економічних наук, професор, зав. кафедри туризму та рекреації, Заслужений економіст України, академік Академії економічних наук України, Академії соціального управління України.

САВЕРСЬКА Валентина Анатоліївна – 60-річчя. Народилася 13 серпня 1959 року в с. Лиски Прилуцького р-ну. Спеціаліст II категорії, вчитель німецької мови НВК "Домінанта".

ШКЛЯР Ганна Іванівна – 60-річчя. Народилася 16 серпня 1959 року в Корюківці. Менеджер ТОВ "Медея".

ЛОЛЕНКО Станіслав Миколайович – 60-річчя. Народився 21 серпня 1959 року в Бобровиці. Начальник відділу освіти Бобровицької РДА.

ТИМОШОК Ігор Васильович – 60-річчя. Народився 22 серпня 1959 року в смт. Любеч Ріпкинського району. Працює старшим науковим співробітником Інституту садівництва Національної академії аграрних наук. Кандидат технічних наук.

ЛИСУН Олена Олександрівна – 60-річчя. Народилася 30 серпня 1959 року в Бахмачі. Головний державний податковий ревізор-інспектор Державної податкової інспекції у Святошинському районі Києва.

Дорогі земляки!

Рада ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

Піклувальник

Відбулася пресконференція з нагоди відзначення 200-річчя від дня народження Григорія Галагана, видатного громадського та державного діяча, мецената та благодійника, етнографа, громадянина та патріота.

Прилуцького краю

Захід проходив у рамках культурно-просвітницького проекту "Шевченківсько-Галаганівські студії" за сприяння голови Прилуцького осередку Чернігівського земляцтва в місті Києві Павла Кривоноса та державного підприємства "Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв" у приміщенні "Медіацентру". Його відвідали представники музейних установ, освітніх закладів, члени Чернігівського земляцтва, студенти та ЗМІ.

Активну участь у пресконференції взяли Ольга Костиця, завідувачка музею Сокиринського аграрного ліцею, Галина Болотова, заступник директора Національного музею літератури України, Людмила Мелько, завідувачка кафедри туризму університету "КРОК", Марина Будзар, доцент Київського університету ім. Б. Грінченка, Тетяна Зоц, директор Прилуцького краєзнавчого музею ім. В. Маслова, Анатолій Тимошенко, проректор Національного університету "Чернігівський колегіум" ім. Т. Г. Шевченка.

Вітальне слово виголосив Павло Кривонос та вручив пам'ятні подарунки від Прилуцького осередку Ользі Костиці – модератору заходу.

Під час конференції учасники розповідали про життя та діяльність Григорія Галагана, про його вагомий внесок у розвиток освіти та культури українського суспільства, а також суттєвий вплив на створення законодавчого та економічного підґрунтя для рівноправного існування селянського класу, розкрили багатогранність його непересічної особистості, як людини, як громадянина, як патріота своєї рідної землі.

Першою слово взяла Ольга Костиця, котра розповіла біографію Григорія Галагана, окреслила основні віхи його життєвого шляху, дала історичну характеристику епохи, в яку він проживав. Вона повідомила, що Григорій Павлович Галаган народився 15 (27) серпня 1819 року в с. Сокиринці Прилуцького повіту Полтавської губернії у дворянській родині.

Відомий як засновник колегії Павла Галагана в Києві (1871) та ремісничого училища в Дігтярях (1876), співзасновник бібліотеки (сьогодні – Національна парламентська бібліотека України), член Київської Археографічної комісії та Південно-Західного відділення Географічного товариства, автор, укладач та видавець етнографічних і краєзнавчих досліджень, благодійник журналу "Киевская старина", активний учасник ліберального українського руху, щирий українофіл, що зблизило його з Т. Шевченком, М. Максимовичем, П. Кулішем, В. Антоновичем та українською "Громадою", активний прихильник скасування кріпацтва, член Чернігівського комітету із селянських прав, експерт "редакційної колегії" селянської реформи, що викликало гострий конфлікт із дворянством Чернігівщини.

Анатолій Тимошенко зазначив, що на Чернігівщині Г. П. Галаган відомий своєю активною діяльністю на різних посадах у Палаті державного майна та совісного (головного) судді Чернігівської губернії. Тривалий час був головою дворянства Борзнянського повіту. Знаний як піклувальник Чернігівської гімназії.

Тетяна Зоц розповіла, що у вересні 1871 року Г. П. Галаган обрано головою Прилуцького дворянства. Він перебував на цій посаді до січня 1882 року. За цей період відкрив чоловічу і жіночу гімназії в Прилуках та багато народних шкіл, за що отримав звання "Почесного громадянина" Прилук. Був дівим членом училищної ради, створив для неї інструкцію, домігся збільшення бюджету на народну освіту та підвищення платні вчителям, а також заснував стипендію в Прилуцькій гімназії.

Для селян свого родового помістя в Сокиринцях створив у 1871 році перше в Україні ошадно-позичкове товариство (Кредитну спілку) імені Павла Галагана. З 1869 по 1882 рік був головою з'їзду мирових суддів в Прилуках.

Директор Галаганівського художнього музею в місті Чернігові Юрій Ткач розповів про колекцію картин, яку свого часу зібрав пошановувач художньої творчості Г. П. Галаган. Виступили також доктор історичних наук Ірина Матяш та інші активісти.

Під час пресконференції піднімалися питання відтворення Сокиринського палацово-паркового комплексу, котрий в XIX-му столітті називали "Українським Парнасом".

Відгуки отримала ідея відродження галаганівського колегіуму.

Наприкінці пресконференції було анонсовано захід, присвячений відзначенню 200-річчя з дня народження Г. П. Галагана, який відбудеться 15 серпня 2019 року у селі Сокиринці. Під час урочистостей заплановано відкрити меморіал Григорію Галагану, який започаткує відродження низки історичних пам'яток в рамках проекту "Алея меценатів України". Проект реалізується за ініціатииви та підтримки громадської організації "Київський слов'янський університет", ТОВ "ФУНДАМЕНТ", Сокиринського аграрного ліцею та Прилуцького осередку Чернігівського земляцтва в м. Києві.

**Микола ГОРДІЄНКО,
Ірина АЛЕКСЕЄНКО
Фото Олексія БАРОНЕНКА**

Із роду

У світі природи – тіло смертне. У космосі духа – Душа людини нетлінна. Яскраве свідчення тому – життєва доля Пантелеймона Олександровича Куліша, славного сина Чернігівщини, одного з національних титанів вітчизняної історії і культури. Відзначаємо його 200-ліття. Осягаємо скрижалі його героїчного і нерідко трагічного життєпису.

ТИТАНІВ

Народився Пантелеймон Куліш 7 серпня (26 липня) 1819 року в містечку Воронежі Глухівського повіту в сім'ї статечного козака Олександра й дочки козацького сотника Івана Гладкого Катерини. Батько керувався козацькими традиціями, мати плекала народні засади людяності, високі принципи моралістики, совісті й гідності. А водночас всебічно впливали природа й народна культура – спогади про минуле, перекази, легенди, народні пісні і думи. Усе те кристалізувало особливості світосприйняття і світорозуміння, глибоку, на все життя орієнтацію на селянсько-народну ("хutorянську") цивілізаційну структуру, на "природну людину", її гуманістично-романтичну ментальність.

А водночас доля послала "гарячому Панькові" духовну наставницю – сусідку по хуторах Ульяну Терентіївну Мужилівсь-

ку: вона перейнялась народоправством юного Куліша, але побачила в ньому натуру динамічно-творчу, широкого, оригінального мислення, а тому почала настійливо нахилити до книжної сфери культури, в якій Панько долучився б до джерел пізнання світу, життя людини, до синтезованої віками мудрості геніїв сфери освіти й науки. Вона наполягла на навчанні Пантелеймона в Новгород-Сіверській гімназії. То був не тільки територіальний, а й критеріальний вибір: гімназія вважалася провінційною, але рівнем освіти, традицій, вихованців переважала й столичні. Куліш опанував там методом пізнання теорії й практики реформаторського виховання, що з вдячністю відбив і в творах ("История Ульяны Терентьевны", "Феклуша").

Тоді ж Пантелеймон і сам відчув поклик ества до навчання і власної творчості. Тому й попрямував до Київського університету. Мав для цього все необхідне, хоча батьки мріяли здобути ще й офіційного документа про дворянство. Він стає "вільним слухачем" словесного, а згодом правничого факультетів. Маючи відмінну підготовку, вільно почувається в сфері освіти, науки. Але душа повнилася світлом художньої словесної творчості: набуте в дитинстві породжувало сюжети, картини, образи з народного життя. П. Куліш творить свої "Малоросійські оповідання". За панівною в імперії модою – російською мовою. Він ще не осягає проблеми мови в українському питанні. Це тривало й згодом, коли за протекцією інспектора шкіл Юзефовича він дістає посаду викладача в Луцькому дворянському училищі й пише російською

історичний роман "Михайло Чернишенко", віршовану хроніку "Україна", оповідання-ідилію "Орися"...

Тоді в суспільстві гуляло облудне уявлення, що малороси-хохли добре знають, чого не хочуть, але ніколи не кажуть, чого хочуть. А знаходити відповідь на болюче питання зобов'язувала сама дійсність: всі українські терени жили своїм "хutorянським" способом – вирощували й будували, плекали громадянську свідомість, совість і честь, свою мову і віру, згадували й романтизували легендарну великокняжу Київську Русь, проклинали татаро-монгольську трагедію, категорично відмежовувалися від імперських посягань польської шляхти і московського золотоординства й славило в піснях та думах чудо-богатирів, хмельничину й гайдамаччину. Але це духовне ядро все жорстокіше плундрувалося. Тож волелюбний педагог, письменник, вчений П. Куліш мусив не тільки приймати, а й утверджувати закони московщини. Бути чи не бути?..

І Пантелеймон Куліш вдається до пізнання народно-визвольних рухів. Універсальність інтересів, титанічна праця зумовлюють появу в журналі "Основа" поетичних творів, що згодом ввійдуть до збірки "Досвідки" (1862), виданої в Петербурзі, а в журналі "Современник" – являться глави й вийде епохальної ваги роман "Чорна рада" українською мовою.

Приходить всеросійське визнання. П. Куліша запрошують до столиці на посаду старшого вчителя гімназії та викладача російської мови для іноземних слухачів університету. А згодом Петербурзька Академія наук посилає П. Куліша у закордонне відрядження для вивчення слов'янських мов, історії, культури і мистецтва. Подібне могло статися і з Тарасом Шевченком, та доля звела їх у кризовій ситуації: діяльність Кирило-Мефодіївського братства, мрія про створення конфедерації слов'янських народів, у якій кожен народ буде суверенним і невідкладним. Т. Шевченка засилають у солдати, а П. Куліша арештовують у Вар-

шаві, допитують у жандармських застінках і засуджують на висилку у Вологду. Одруження з Олександрою Білозерською, на якому боярином був Т. Шевченко, – і політичне вигнання. Поселення в Тулі. Морок бідуння й безправності... Та гордий дух вже прозрілого українця не капітулює перед системою "тюрми народів". П. Куліш пише численні твори, вивчає європейські мови, опановує секрети романного мислення В. Скотта і Ч. Дікенса, переймається поезією Д. Байрона й Ф. Шатобріана, особливо ідеями Ж.-Ж. Руссо. Існуючи в Російській імперії, він живе в Європі (куди пізніше прямуватиме з М. Костомаровим, Марком Вовчком, з вірною дружиною О. Білозерською та... "вічною загадкою любові" – Україною. Європа вражає Куліша високим розвитком культури, добробуту, свободи і технократії, але, як писав пізніше М. Зеров: "Він боре тупість і мургу лін; / В Європі хоче ставити курінь".

Аналітично мисливий Куліш не аполігізує технократичну цивілізацію. Він хоче, щоб "вінцем природи" була людина, а не техніка; свобода не тільки соціально-зовнішня, а й внутрішня, душевна. У нього, як і в Г. Сковороди, Т. Шевченка, ідеал – людина серця, що органічно поєднане з природною еволюцією, з культурою Душі й Духа, взірцем якої є культура "хуторянська". Постають взаємопов'язані феномени-сутності, а це впливає і на мислення, спосіб життя і на творчість. Він все глибше вгризається в шари історичного буття народу. Пише лірику й поеми, оповідання, наукові розвідки. Але, навіть повернувшись до Петербурга, він не має права друкувати свої твори. І тут стається доленосна подія: Куліш, мріючи завести свій власний хутір, їде на Полтавщину і там стикається з світом Миколи Гоголя. Там вивчає численні різноманітні матеріали, пов'язані з творцем "Вечорів на хуторі побіля Диканьки", "Тараса Бульби" і "Мертвих душ".

П. Куліш вирішує, що тепер він має обійняти Тарасову спадщину і його роль і... славу. Його місію. Благородне прагнення потребувало великих справ. І П. Куліш постає зв'язним працелюбом: постійно звертається до образу і звершення Т. Шевченка, пише проникливі, проблемно-стратегічні розвідки: "Об отношении малороссийской словесности к общерусской", "Взгляд на малороссийскую словесность по случаю выхода в свет книги "Народні оповідання Марка Вовчка", "Григорій Квітка (Основ'яненко) і його повісті", "Передне слово до громади", "Характер и задачи украинской критики" та інші. У всіх у них Т. Шевченко – символ нової епохи в літературі, культурі, мистецтві, філософській і естетичній думці.

Співвідносно з творчістю великого Кобзаря П. Куліш оцінює й творчість І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, Марка Вовчка, Є. Гребінки, Я. Щоголіва і М. Гоголя. Україна відновлює авторитет літературно-мистецького народу. Ростає й авторитет П. Куліша, що долає провінційність. Хоча той же характер П. Куліша часом штовхає його на ризиковані вчинки. І чи не найперше – стосовно Т. Шевченка. Декому досі кортить тиражувати жорстокий умовивід про Куліша й Шевченка як ворогів. Але ворожнечі не було. Спрацював психологічний синдром об'єктивної і суб'єктивної кореневої системи. Об'єктивно обоє вони були побратимами-патріотами, для яких головною метою було відродження України. Але шляхи вони бачили по-різному. Наріжним каменем для Шевченка був ідеал свободи. Куліш же сповідував еволюційний шлях: миру і злагоди, "суспільного договору",

тому в центр ставив Тарасове "обніміться, брати мої". Заради цього безкомпромісно відхиляв народні бунти й повстання (як "сваволі"), не сприйняв навіть гайдамацької революції – нової хмельниччини, мазепинщини, коліївщини.

Народ не сприйняв його наївного відступництва. Панько Куліш у свою чергу розгнівався на таке відчуження і навіть назвав покірних малоросів "народом без честі і поваги". Врешті-решт він "емігрує" на хутір Мотронівку й там усамітнюється.

Та, як воїн хлібодар, не полишає космосу матері України. Він щедро засіває ниву духовності: komponує збірки "Хуторна поезія", "Дзвін", "Позичена кобза", в яких міститься лірика і поеми, "Куліш у пеклі", "Маруся Богуславка", "Грицько Сковорода", численні "Переспіви чужоземних співів"; пише нові оповідання та драматичні твори "Колії", "Іродова морозка", "Байда, князь Вишневецький". Розливалася мелодіями лірика, вражали проблемністю й оригінальністю композицій, конфліктів, образів поеми. Часом помічаєш, що автор художніх творів і теоретичних виступів – різноголосі співрозмовники: у них протистоять певні оцінки, явно суперечливі, але дух у них спільний, кулішівський. П. Куліш в ритмі часу і в мелодіях любові до українства – сільського

й міського, сучасного й історично-цивілізаційного; бачить рідну Ганнину Пустинь і всю Україну – від Чернігівщини і до Галичини, як частину Європи, Всесвіту. Як Шевченко "Букваря", він творить знамениту "Кулішівку", фонетичну граматику, видає "Основу" і славнозвісні "Записки Южної Руси" та здійснює переклад на українську мову "Біблії" (разом із Пулюєм та Левицьким).

Пантелеймон Олександрович наголошує:

Я не поет і не історик – ні!

Я – піонер з сокирою важкою...

Бо живе місією культиватора, покликаного розчищати хащі непрохідних лісів безвір'я, неосвіченості, забобонної глухомані, темноти, провінційності, соціальної й національної ворожнечі, закалисуючих снів покірності й рабства.

П. Куліш добре знав російську імперську тюрму народів, країни Європи з їх культом прав і свобод, демократії і суверенітету, розвоєм жаданого розмаїття мов і культур, але ще гостріше відчував любов і обов'язок щодо свого народу й був певен (як у поезії "На чужій чужині"):

Не забудеш мене, поки віку твого,

моя нене Вкраїно,

Поки мова твоя голосна у піснях,

як срібло чисте, дзвонить,

На що глянеш, усюди згадаєш

твого бідолошного сина,

Туподумство людське, моя нене,

від тебе його не заслонить...

Україна відвіяла зерно від полови. Іван Франко підносить ім'я П. Куліша як титана, котрий був знатним... "організатором духовної праці", здатним розбуркати свідомість і волю суспільства "на всіх кінцях до свого суспільного духовного і національного життя", з галичиним солідаризувався чернігівський корифей М. Коцюбинський, як і багато інших.

14 (2) лютого 1897 року Пантелеймон Куліш пішов із земного життя. Та роль українського генія в наступному столітті осягнули поборники національної ідеї в її універсальній сутності. Не тільки письменники – вся мисляча інтелігенція стає в когорти послідовників. Фундаментальні засади концепції поступу П. Куліша аналітично розкрили Д. Донцов і С. Єфремов, С. Петлюра й М. Міхновський, згодом П. Тичина, О. Довженко, М. Хвильовий, М. Зеров, М. Куліш.

Тож без осягнення секретів, глибин і висот героїчної життєвості Пантелеймона Куліша немислимо осягнути правду, ідеали і перспективи минулого, сучасного і майбутнього українства. Закономірно, що в відтвореному видатним державним діячем Іваном Плющем меморіалі в Мотронівці тисячі відвідувачів почуваються як в пантеоні невмираючої Правди, Справедливості і Краси, незрадливої вірності й любові.

Петро КОНОНЕНКО,

академік, член НСПУ,

заслужений працівник освіти,

лауреат Міжнародної премії

ім. Й. Г. Гердера

Ярмарок, ярмарок...

що має вагомe значення для розвитку краю, є стимулом для повернення до життя традиційних сільських ремесел.

Арсен Дідур побажав присутнім гарного ярмаркування, організаторам – творчого натхнення та нових

На Трійцю, у неділю, у Мені вже вкотре пройшов традиційний Троїцький ярмарок, бажаючих взяти участь у якому ніколи не бракує. Як і завжди, було надзвичайно багато цікавого і кожен міг знайти те, що йому до вподоби: розваги, концерт, частування, жвава та весела торгівля.

Чого тільки не було у програмі святкування ярмарку: презентація творчих колективів, фестиваль української кухні "Менський казан", проведення майстер-класів від гончарів, дитячі ярмаркові та спортивні розваги, виставка-конкурс "CeramicArtZoo" тощо.

Крім підприємців та народних умільців з Мені, сусідніх районів та обласного центру, торгувати з'їхалися гості з усїєї України.

Від імені обласної ради учасників та гостей свята привітав заступник голови обласної ради Арсен Дідур. Він зазначив, що ярмарок – це добра нагода вигідно продати, придбати і відпочити. А свято, що проводиться у день Святої Трійці, – ще й культурно-мистецький захід,

креативних ідей, а Троїцькому ярмарку – подальшого процвітання та збільшення прихильників.

Наталія КУПРІЄНКО

І знову фестиваль села

Уселі Піски Бахмацького району літньої пори протягом двох днів вже вшосте пройшов фестиваль "Відродження села, його духовності і культури". Організатор Валерій Колоша, директор ПСП "Пісківське", депутат обласної ради знову продемонстрував, що в селі люди вміють як працювати, так і відпочивати. На фестиваль були запрошені всі бажаючі, у тому числі й

фольклорні ансамблі, заслужені артисти України, журналісти, підприємці, церковнослужителі, а також представники органів місцевого самоврядування та органів державної влади. Активну участь у дійстві взяли заступник голови обласної ради Арсен Дідур, народний депутат України Валерій Давиденко, голова громадської спілки "Всеукраїнська аграрна рада" Андрій Дикун, об-

ласні депутати Сергій Гайдай та Юрій Болоховець. Отримала запрошення і громадська організація "Товариство "Чернігівське земляцтво". Очолив її перший заступник голови Бахмацького осередку цієї авторитетної організації Микола Кагадій, який привітав гостей та організаторів фестивалю і передав подарунки громаді села, а саме, підручники з державотворення та організації діяльності органів місцевої влади.

На фестивалі було цікаво як дорослим, так і дітям, бо, крім розмаїтої сценічної програми (а серед артистів були народний артист України Михайло Поплавський, академічний ансамбль пісні і танцю Державної прикордонної служби, фольклорні та хореографічні колективи), яскравих торгових яток українських виробників, які були представлені усіма барвами продукції талановитої української нації, вуличної української кухні, було де розвернутися і дітям. Цікавими були виступи українських козаків на конях під керівництвом Євгена Крутова, цікаві макети будівель історичних форпостів і т. ін.

Під час фестивалю наші земляки мали зустрічі з місцевою владою району та області, приватними підприємцями, журналістами та представниками церкви, на яких прозвучали цікаві пропозиції щодо спільних проектів та організаційних заходів. Такі свята дають підтримку українському духу, волі та душі.

Микола КАГАДІЙ

Той, хто біжить містом

9 червня цього року стартував новий унікальний проект "Той, хто біжить містом".

В центрі уваги проекту два головних герої: наш земляк, член Прилуцького відділення Чернігівського земляцтва, доктор медичних наук, професор Олег Шекера та столиця України. Презентують проект громадське об'єднання "Спільна перемога", Національний реєстр рекордів України та Міжнародна асоціація "Здоров'я суспільства".

13 липня відбувся 8-й етап рекордного забігу вулицями рідного Києва, який проходив на Оболоні. На запрошення головного героя молодіжне відділення Чернігівського земляцтва, яке представляв його керівник Ва-

лерій Демченко, долучилось до проекту.

Наразі готуємося до наступного ета-

пу, який відбудеться у Голосіївському районі Києва.

Валерій ДЕМЧЕНКО

Мотиви українського орнаменту

Музей рідкісної книги Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя підготував до друку перевидання раритетної книги нашого видатного земляка, уродженця славетного козацького міста Ніжина, чий дитячі роки пройшли у стародавньому козацькому містечку Носівці, засновника української школи військово-історичного та анімалістичного живопису Миколи Семеновича Самокиша (1860–1944) – альбому кольорових літографій "Мотиви українського орнаменту". Його справедливо вважають ще й талановитим книжковим графіком, видатним педагогом, який виховав для вітчизняного мистецтва низку блискучих майстрів пензля.

Родина Самокишів мала козацьке коріння, в якій дбайливо зберігали давні родинні перекази про ратні подвиги далеких предків. Пізніше Микола Семенович згадував: "Я ріс на волі в колі селянських дітей. Всі околиці містечка Носівка вивчив до дрібниць, роблячи з товаришами щодня досить віддалені екскурсії. В цих екскурсіях я знаходив якесь дивне

задоволення, я несвідомо шукав картини природи... Я любив дивитися на швидкий біг коня...".

Перші навички малювання Микола отримав у початкових класах гімназії при Ніжинському юридичному ліцеї князя О. Безбородька. Потім наполегливий юнак вступив до Петербурзької академії мистецтв. Про неабиякий талант та успіхи у навчанні свідчать нагороди, отримані за роки навчання у академії – 5 срібних та 2 золоті медалі. В 29 років за роботу "Табун на водопої" Микола Самокиш отримує звання академіка живопису. В історію українсько-

го мистецтва він увійшов як найкращий графік Європи, вишуканий книжковий ілюстратор, автор понад 11 тисяч картин та малюнків.

Альбом кольорових літографій складається з 40 літографованих таблиць – замальовок орнаментів з оригінальних старовинних скринь, вишиванок та тканин, найдавніші з яких датуються XVII століттям. Малюнки М. Самокиша робив з експонатів харківської виставки, у Полтавському та Київському історичних музеях, у приватних зібраннях та селах Полтавської, Київської та Чернігівської губерній. Уперше альбом вийшов невеликим тиражем близько 1902 року, ніколи в Україні не перевидався і сьогодні є надзвичайною букіністичною рідкістю.

За ініціативою директора музею Олександра Морозова, яку підтримали молодіжне та Ніжинське відділення Чернігівського земляцтва, на кошти керівника Ніжинського відділення Олександра Харченка це перевидання нещодавно вийшло у світ.

Ольга ЖАДЬКО

Справді, досить тільки трохи поспілкуватися з ним, вловити ніжну тиху усмішку, вслухатися в негучний розважливий голос, як відчуваєш глибоку душу, відкриту до всіх. І це при тому, що його життя рясніє такими випробуваннями, які б, здавалося, мали згубити почуття, змусити закритися в собі і з недовірою ставитися до різних емоцій. Він же зумів зберегти в собі найвище почуття – вірність у дружбі, бажання прийти на поміч кожному стражденному. Тому він має стільки вірних друзів і шанувальників не тільки в нашому земляцтві, хоча саме воно стало для нього другою родиною.

В послужному списку Петра Івановича багато помітних віх. На щастя, дякуючи літературному таланту, багато з них відбиті в його неймовірно ліричній повісті "Мамина колиска". Там чується його перші кроки по росяних травах у старовинній Володьковій Дівиці, там можна пройтися слідом за героєм і студентськими стежками, і тривожними гірськими кряжами під час прикордонної служби, там і оповіді про нелегкі журналістські будні. Нездарма кажуть, що тільки Слово рятує від небуття людство, як і кожна окремішню людину.

Справді, Петро Медвідь ніколи не відсиджувався в окопах, не ховався за чужу спину, а вперто стояв на лінії вогню. Зрештою, у прикордонника – та ще й наділеного талантом літописця – іншого вибору немає. Практично всі молоді роки він віддав далеким і ближнім гарнізнам, через що йому не соромно час від часу вдягати форму армійського полковника. А любов до правдивого слова подвигала його на різні високі й нелегкі посади – редагування газет "Часової Родины", "Советский пограничник", а в часи новітні, коли

На київському пам'ятнику Олесеві Гончару світається крилаті його слова: "Все починається з любові". І це справді так – бо людина живе цим святим почуттям до матері, до Вітчизни, до людей. Цим почуттям осіяний і наш славний земляк Петро Іванович Медвідь, що наприкінці серпня відзначає своє 80-ліття від дня народження.

ЗАВЖДИ на передовій

почав служити рідній Україні, газету "Прикордонник України" та очолювати прес-службу Прикордонних військ нашої держави. Після звільнення в запас працював заступником головного редактора газети "Урядовий кур'єр", де разом із шефом Михайлом Сорокою активно

борюся за утвердження державних канонів. Пам'ятають чернігівці столичного земляцтва Петра Івановича й за тих часів, коли він працював виконавчим директором нашого громадського об'єднання й ініціював не одну добру справу. Його вистачало на все, бо керувався Петро Іванович любов'ю до людей, особливою відповідальністю за будь-яку справу. Таким він залишається й нині, допомагаючи творити нашу земляцьку газету.

Та не був би наш невгамований земляк сповна реалізованим тільки в цих поважних посадах, якби все життя не служив публіцистичному слову, що подеколи наближається до кращих взірців художньої літератури. Як це, скажімо, є в згаданій "Маминій колисці", написаний в одному ліро-епічному ключі з "Зачарованою Десною" О. Довженка. Такою ж правдивістю й образністю відзначаються ранні журналістські книги "Свет зеленої ракети", "Застава за облаками" та "Дни і ночі граници", сценарії документальних фільмів, інші книги – а їх уже набралось більше десяти. То добрий урожай на ниві духовності, хоча й нині, незважаючи на солідний вік та тяжку хворобу, він не відривається від робочого столу.

Ніжний сім'янин, Петро Іванович неймовірно радіє успіхам внука Іванка, котрий якимось чином продовжує творчу генетику прославленого діда. Відірвався хлопчина від родового гнізда, не навідується до затишної хатини в оселіщі Ялинка під Києвом. Зате дід усе робить для того, щоб він виростав справжнім патріотом України. І чинив би не найблагородніше: відколи Іванко, ставши переможцем конкурсу, поїхав до Італії удосконалювати художній хист в Академії (і це йому вдається, бо часом італійці вже доручають українцям різні реставраційні роботи), заповзвся мудрий дід створити книгу повчань – щоб був у ній використаний власний багаторічний досвід, щоб світилася непогасною зорею рідна Україна, до якої має обов'язково повернутися молодший Медвідь і прославляти її високохудожніми творами. Це як "Повчання Володимира Мономаха" в древній нашій історії. Книга "Дванадцять листів до Італії" вже вийшла у світ і стане ще одним набутком відомого автора. Ще одним – бо, як признався П. Медвідь, на його робочому столі лежить черговий рукопис документальних оповідок про відомих українців "Люди як зорі".

Заслужений журналіст України, лауреат премії ім. М. Коцюбинського, відзначений різними нагородами, Петро Іванович залишається вірним

побратимом кожному з тих, кого Бог послав йому в подорожани. Це особливо помітно в його книзі "Моя чернігівська родина". Там десятки наших славних земляків, що стали золотим осердям земляцтва, там люди гідні найвищого слова. Тож буде доречним поруч із цим вітальним словом запропонувати читачам кілька образів, написаних з великої любові до сподвижників, з якими колись був і сам одним із творців нашого земляцтва.

* * *

...Коли познайомився з Дмитром Степановичем Волохом, мені подумалось: "Боже, яка красива людина!" Як у тій пісні: високий і стрункий, і червона вишиванка йому до лица, і з нею гармоную біла шевелюра, і голубі очі, що світяться добротою і мудрістю. Спокійне, лагідне величаве обличчя додає його єству тої божественності, про яку говорив Сократ. Краса його якась особлива, вона ніби випромінює світлі духовні флюїди: пусти їх до свого серця – і задзвенить неземна мелодія.

Зачарований цією внутрішньою величчю свого нового знайомого, я впродовж вечора потай позирав на нього, ніби й справді очікував тієї дивної мелодії. Тим часом наше зібрання добігало кінця. А мені все думалося: ще не вечір, неодмінно має статися щось незвичайне. І раптом хтось попросив Дмитра Степановича заспівати. І він заспівав, пригадується, пісню "Сміються, плачуть солов'ї".

Його дзвінкий голос вщерть наповнив просторий Мрамуровий зал Національної спілки письменників, де проходило наше засідання, і, не вміщуючись у ньому, проривався крізь стіни, здавалося, панував над усіма усюдами. Після гучних оплесків земляки попросили ще заспівати "Стоїть гора високая". Ця пісня з перших днів народження Чернігівського земляцтва стала ніби негласним гімном товариства.

* * *

...Ще один мій побратим по земляцтву – скромний, красивий, толерантний Іван Григорович Майдан. І мудрий, як б сказав, талановитий дипломат. Талант завжди таїть у собі якусь загадковість, але основну рису вдачі можна назвати. Це – щира, якась надзвичайно тендітна шана до людей. Його життя – це мудрі уроки людяності.

Пригадую нашу першу зустріч з Іваном Григоровичем. Вона відбулася далеко за межами України, в столиці Ірану Тегерані. Саме там Майдан служив Надзвичайним і Повноважним Послом України.

Те закордонне відрядження з Прем'єр-міністром України було насичене непростими переговорами про торговельно-економічні відносини між двома країнами. Журналісти мали можливість спостерігати за ходом зустрічей на найвищому рівні, були присутніми при підпи-

санні документів і пересвідчилися, з якою повагою і симпатією іранські політики ставилися не тільки до Прем'єр-міністра Анатолія Кінаха, а й до українського посла Івана Майдана. Він достойно представляв нашу державу в Ірані, добре працював на міжнародний авторитет України. І в цьому йому допомагав не тільки досвід дипломатичної роботи, а й

досконале володіння мовою фарсі. До речі, в Україні дуже мало знавців цієї мови.

А ще нас, журналістів, вразило його уміння спілкуватися, ота загадкова усмішка, в якій і щира повага до співбесідника, і ледь помітна хитринка. Бо ж не випадково говорять, що "Схід – діло тонке"...

Заглиблюючись у проблеми будь-якого масштабу, Майдан знаходив, здається, єдино можливий варіант. І слова добирав точні, влучні.

Десь на третій день переговорів, вивільнившись від службових турбот, Іван Григорович зібрав у посольстві журналістів.

– Вибачте, друзі, що раніше не зміг приділити вам особистої уваги, – щиро, з посмішкою на губах вибачився Іван Григорович і запросив до столу.

Нас приємно здивувало, що, окрім східних делікатесів, на столі було апетитне сало і горілка з перцем. Бо нас ще в Києві попередили; спиртне і сало в ісламські країни завозити категорично заборонено.

До речі, саме про наш стратегічний продукт і пішла мова за гостинним столом в українському посольстві в Тегерані. Мені запам'яталися слова Івана Григоровича:

– Це добре, що ми, українці, любимо сало. Наші діди-прадіди на косовиці, на живих у полі під час тяжкої роботи завжди підкріплялися салом. Але надмірна любов до "сала" небезпечна тим, що наша думка обростає салом. Згадайте історію України: здобутки Богдана Хмельницького розтринькали після його смерті старшина, душа яких обросла "салом". На щастя, ідеї Богдана Хмельницького й Івана Мазепи, як усе духовне – невмирущі. Вони не загинули, і свідчення тому – геній Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки. Ці ідеї сьогодні близькі до втілення, якщо ми не спокусимося знову пом'янути їх на "сало".

Потім Майдан почав розповідати про рідну Чернігівщину, яка подарувала світові багато велетнів духу.

– Вдумайтесь лишень, – з гордістю говорив Іван Григорович, – у значення двох відкриттів, що народилися у Сіверському краї: вулик для бджіл винайшов Петро Прокопович, здійснивши революцію у світовому бджільництві, а теорію міжпланетних космічних сполучень розробив Микола Кибальчич, до речі, у камері смертників Петропавлівської фортеці перед стратою...

Спілкуючись нині, ми згадуємо ту першу зустріч у столиці Ірану, пригадуємо, як за обидві щоки уминали сало з перцівкою. Смакуємо сало й нині на земляцьких зустрічах, але оберігаємо свої душі від обростання салом, щоб не потрапити під владу лукавого.

Леонід ГОРЛАЧ
Фото Ганни СКРИПКИ

Наші земляки у Києві

Чернігівщина – земля легенд і багатой історії. З давніх часів вона є джерелом творчого натхнення для багатьох генерацій талантів і рукотворних чудес, створених її працьовитими жителями. Багато з них, наших земляків, знайшли свій успіх і славу на Київській землі. Серед них Юрій Рикуніч – голова наглядової ради однієї із найавторитетніших організацій в галузі арматуробудування – ПРАТ "Київське центральне конструкторське бюро арматуробудування" (КЦКБА).

Юрій Миколайович авторитетний у промисловості та у галузі арматуробудування фахівець і керівник, відомий у всьому світі професіонал-арматуробудівник, кандидат технічних наук. Він народився в 1956 році в стародавньому місті Чернігові. Навчався в середній школі № 2, після закінчення якої поступив до Чернігівського філіалу КПІ. Успішно завершивши навчання і одержавши вищу освіту, отримав направлення на завод "Більшовик", де почав трудову діяльність на посаді майстра.

Зараз КЦКБА забезпечує виконання замовлень для найсучасніших високотехнологічних ланцюгів авіакосмічної галузі (унікальних пневмогідроагрегатів), енергетики, особливо – атомної, нафтової, газової та хімічної промисловості. Очолює підприємство високоосвічений, прогресивний, талановитий та харизматичний генеральний директор Михайло Ананьєв.

Наполеглива робота всього колективу зумовила підйом підприємства після економічного спаду, що спостерігався на початку 90-х років минулого століття. За цей час на вимогу іноземних замовників на

КЦКБА були введені система якості ISO 9000 та інші програми, враховані рекомендації МАРАТЕ і вимоги міжнародних

стандартів. Сьогодні на підприємстві працюють понад 500 осіб, приблизно 40% з яких – науково-технічний персонал. Колектив постійно поповнюється молодими фахівцями. Цьому сприяло створення на базі підприємства філії кафедри гідрогазових систем Національного авіаційного університету.

У 2015 р. був завершений перший етап технічного переоснащення ПАТ "КЦКБА", у процесі якого було впроваджено високопродуктивне обладнання: обробні центри, верстати з ЧПУ, розширено сільфонне виробництво, модернізовано термічну ділянку. Підприємство розпочало впровадження автоматизованої системи управління даними класу ERP II від IT-підприємства, розпочато кілька

проектів з підвищення ефективності виробництва за концепцією 6 Сигм і програму 5С-бережливе виробництво.

Вражає перелік партнерів, які застосовують продукцію КЦКБА: ДТЕК, Насосенергомаш, Укрнафта, РОСАТОМ, Атоменергопроект, UTB corporation та багато інших. Географія поставок не обмежується Україною. Устаткування розробки і виробництва КЦКБА багато років успішно експлуатується на атомних станціях та промислових об'єктах України, Фінляндії, Угорщини, Чехії, Словаччини, Болгарії, Росії, Індії, Ірану, Китаю, Вірменії та інших країн.

Деякі роки тому за ініціативою Київської торгово-промислової палати при підтримці Департаменту промисловості та розвитку підприємництва виконавчого органу Київської міської ради за участю Ради директорів підприємств, установ та організацій м. Києва розроблено конкурс "Кращий експортер року". Його метою є сприяння підвищенню конкурентоспроможності та розвитку експортних можливостей київських виробників. Вже четвертий рік поспіль конкурсною комісією, головою якої є голова Новгород-Сіверського осередку Товариства Микола Засульський, ПАТ "КЦКБА" визнається переможцем-дипломантом в номінації "Машинобудування". Підприємство стабільно випускає експортну продукцію на мільйони доларів.

В даний час триває освоєння нових видів продукції, розширюються номенклатурні ряди. Цей процес був би неможливий без масштабного технічного переозброєння і модернізації виробництва. Для організації освоєння великих виробів створено новий цех, що дозволяє випускати великогабаритну арматуру з діаметром проходу 600 мм і вагою до 10 тонн, що дозволяє виготовляти значну частину такого обладнання для АЕС.

Цими днями підприємство відзначає ювілей – 55 років з дня заснування.

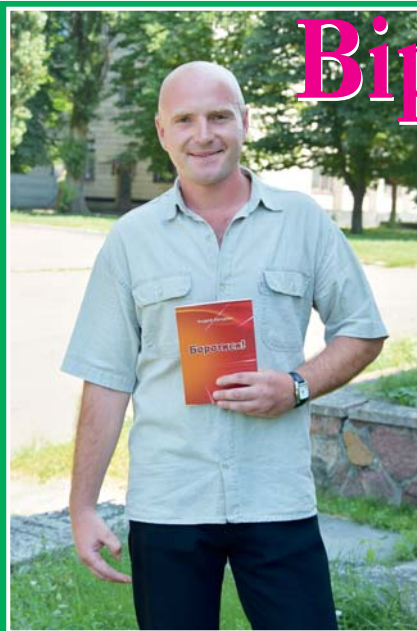
З нагоди цієї важливої події його відвідала шановна делегація представників влади, керівників міста та керівників столичних підприємств та установ. Серед них: народний депутат України Д. Андрієвський, голова Солом'янської райдержадміністрації І. Довбань, президент Київської торгово-промислової палати М. Засульський, віце-президент Київської ТПП В. Майстренко, голова Ради директорів підприємств, установ та організацій м. Києва В. Осадчий, президент Київської міської асоціації роботодавців В. Майко та інші особи.

До слова. Сприяння реалізації інтелектуального і творчого потенціалу земляків вважає своїм основним завданням і Товариство «Чернігівське земляцтво» під керівництвом центрального проводу на чолі з Віктором Ткаченком.

На цьому непоодинокому прикладі можна показати, що багато наших земляків плідно працюють на теренах України і своїми здобутками примножують добробут, силу і славу нашої країни.

Ю.ГУБІНСЬКИЙ

Вірші на вістрі душі

Вірші, якщо вони справжні, інакше не пишуться – лише на вістрі душі. Добірка поезій, котру ми пропонуємо до вашої уваги, шановні читачі, написана оголеною душею, кожним її чутливим нервом.

Тож знайомтеся: Андрій Батурин – молодий поет із селища Понорниця, що в Коропському районі на Чернігівщині. Віршує давно, ще зі школи. Навчаючись у Національній юридичній академії імені Ярослава Мудрого в Харкові, був членом літературно-мистецького клубу, виступав зі своїми поезіями на харківському телебаченні. Нині працює методистом у Понорницькому Будинку культури, любить свою роботу за можливість творчо реалізуватися і віддається їй сповна.

Андрій – активний член Коропського районного творчого клубу "Первоцвіти Коропщини".

Нещодавно він видав першу збірку "Боротися!" Боротися за долю України, за власну долю – таке життєве кредо в поета.

Валентина Михайленко,
письменниця, м. Короп

ВІТЧИЗНІ

"Я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену самого Бога,
За неї душу погублю".
Т. Г. Шевченко

Згорає степ, забувши про росу,
А небо розлилось ультрамарином.
Моя Вітчизно, я тобі несучу
Гаряче серце зболеного сина.

За роком рік
Без сліз, лиш крапля крові,
Душевний крик,
І передсмертний хрип...
Дай, Боже,
Дай ненависті й любові
Без серця зайчого прожити увесь вік.

Моя Вітчизно, я клястись не буду
У відданості й вірності тобі.
Любов до тебе будні не остудять.
"Ти – моя мати!" – я кажу собі.

І скільки б не тонула ти в болоті,
І скільки б не вставала ти з колін,
І скільки б поту я не лив в роботі, –
За тебе вип'ю і одварений полин.

І синові скажу:
"Люби свою Вітчизну!
Як рідну матір, кожен день люби.
Любов твоя свята хай буде й грізна.
Лиш на пусте її не розгуби..."

***

Де наш народ?
Немає в нас народу.
І наша мова – суржикі і мат...
Хохли, раби, недогризки свободи,
Корито рабства і верховних рад.

Де наша гордість, що ми – українці,
А не хохли, як каже нам москаль?!
Спішать дівчата заміж за чужинців.
Там хліб дешевший, та мені їх жаль...

Де наша правда жорсткого закону,
А не повія, й терези в руках?
Мужі державні гнутьсь у поклони,
На їх обличчях підлий, нищий страх.

Свою свободу віддали ми даром
За шмат нікчемного смердючого
життя.
Народу гордість душать яничари,
На вільне поле кидають сміття.

Чи ж ми не здатні взяти в свої руки
І свою долю, і нащадків майбуття?!
В борні правдивий гонор свій здобути,
І вийти вільно на широкий шлях?

Берімося дружно, браття-українці,
Сміття із поля гострим плугом
корчувать.
Лиш тоді важко, як ти наодинці,
А разом зможем всі вершини подолати.

Я не чекаю нагород чи суду,
Й нехай забудеться моє ім'я,
Мене не стане, та Вітчизна буде –
Благословенна у віках моя земля.

***

Риплять просмолені бори,
Немов дівчата, там стоять
ялиці.
Спиртовий дух соснової живиці
Туманом переповнює яри.

Верба схилилась над Десною,
Спішать качата до води;
Покриті потом і росою
Селянські праведні труди.

На вольниці пасуться коні,
А на воринах в'ється хміль.
Осіннім тихим передзвоном
Багряна стелеться постіль.

Дуби стоять високочолі,
І коршак хижим б'є крилом,
Куристий шлях згубився в полі
Поміж житами і терном.

Цар-дуб* свої розкинув віти
І морщить вікове чоло:
Він бачив правду, бачив зло –
І розказати є що дітям.

В саду покоєм пахнуть трави,
І дух на пасіці – нектар.
Природа душу мою бавить,
Розсипавши на небі жар.

Й високим монастирським
дзвоном**
Луна Чернігівська земля:
Десна, бори, луги, поля...
Козацька вольниця гуля...
Я – із Чернігівщини родом!

* Йдеться про дуб в урочищі Рихли на Чернігівщині, якому понад 300 років.

** Згадка про Пустинно-Рихлівський Свято-Миколаївський монастир, який у XVII – XIX століттях вважався перлиною Чернігово-Сіверщини.

ПІСНЯ СКЛИКАЄ ЗНОВУ

Фольклор займає особливе місце в духовному житті Чернігівського краю. Кожен район, кожне село нашої області багаті своїми звичаями, обрядами. Старовинні пісні, замовляння, календарні обряди, загадки, казки та вірування підкреслюють неповторність нашої рідної Чернігівщини.

Вже традиційно на свято Трійці гостинна Сновська земля приймає шанувальників автентичного фольклору з усієї області. Так і цьогоріч на IX фольклорний фестиваль-конкурс імені Василя Полевика з'їхались колективи з Варвинського, Городнянського, Козелецького, Корюківського, Куликівського, Менського, Носівського, Ріпкинського, Сновського, Сосницького, Чернігівського районів, міст Ніжина та Чернігова.

Захід почався вшануванням пам'яті славетного фольклориста Сновщини: біля Будинку культури відбулася урочиста церемонія покладання квітів до меморіальної дошки, встановленої на честь фольклориста, етнографа – Василя Полевика.

Спекотно було не тільки надворі, але й у Будинку культури, бо протягом дня 37 творчих колективів (близько 600 чоловік!) різного віку з усіх куточків Чернігівщини демонстрували свої музичні виступи на сцені Будинку культури та на співочому полі в селі Займище, де були організовані майстер-класи, виставки образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, спортивні змагання та різноманітні ігрові заходи.

Учасників та гостей фестивалю-конкурсу привітав міський голова

Олександр Медведьов та Почесний громадянин села Займище, ініціатор та засновник фестивалю імені Василя Полевика Леонід Смоляк.

До привітань долучилась і я: пере-

дала вітання від трьохтисячної родини земляків у місті Києві, кожному колективу вручила Подяку Товариства "Чернігівське земляцтво" за збереження, примноження та популяризацію народної, автентичної пісні та від Сновського відділення подарувала "Казки Чернігівщини".

На березі чарівної річки Снов було оголошено остаточні результати та нагороджено переможців конкурсу.

Дуже приємно, що кількість учас-

ників фестивалю з року в рік зростає, а ще приємніше, що в фестивалі-конкурсі беруть участь дитячі колективи, тому сіверський фольклор і обрядові пісні, зібрані і оброблені Василем Полевиком, а їх близько 4500, відроджуються, живуть і будуть жити, бо в них є достойні правонаступники. Честь і хвала керівникам колективів, що в наш непростий час не втрачають оптимізм і всупереч всім негараздам відроджують, бережуть і примножують етнографічну, фольклорну та автентичну спадщину Чернігівщини!

Щиро вітаю всі колективи з перемогою, а особливо: зразковий вокальний ансамбль "Світлячок" Сновського БК, керівник лауреат обласної премії ім. В.Полевика Ольга Сенченко, дитячий вокальний ансамбль "Сосничаночка" дитячої музичної школи ім. М.Ф. Полторацького, керівник Ольга Галініна та дитячий фольклорний колектив "Вербиченька" Холминського міського Будинку культури, керівник Тетяна Головій.

Р.С. Дякую голові Товариства "Чернігівське земляцтво" Віктору Ткаченку і экс-голови Сновського відділення Ярославу Солтису за підтримку і надану фінансову допомогу в проведенні фестивалю-конкурсу.

Лариса МОЦАР,
голова Сновського відділення

Вони уславляють наш край

На зустрічі також були присутні заступник голови Ріпкинського відділення земляцтва Володимир Федяй та заступник голови Ріпкинської районної державної адміністрації Світлана Тризна.

Відкрила зустріч директор гімназії Наталія Корж. У вступному слові вона представила гостей, коротко охарактеризувавши постать Леоніда Горлача як літературного і громадського діяча, та розповіла про мету творчої зустрічі. Потім Наталія Миколаївна надала слово для виступу Володимирі Федяю.

У своєму виступі В. Федяй розповів присутнім про віхи життя і творчої діяльності Леоніда Горлача. Зокрема, він зазначив, що Леонід Никифорович народився в селищі Ріпки, звідки родом батько, а його дитинство пройшло в селі Червоний Колодязь Ніжинського району, звідки родом мама, і що Леонід Никифорович є випускником філологічного факультету Ніжинського державного педагогічного інституту імені М.В. Гоголя. Нині він працює головним редактором унікального видання Чернігівського земляцтва – газети "Отчий поріг". Незважаючи на свій поважний вік, захоплюється спортом, музикою й народними піснями.

Леонід Горлач належить до когорти найкращих, найглибших, найцікавіших нині сучасних поетів. За своє творче життя він написав понад 50 книг поезії, прози, публіцистики, критики, дитячих творів. Основний жанр – поезія, серед якої шість романів у віршах про українську історію. За книгу поезій "Знак розбитого ярма" він удостоєний звання лауреата Національної премії України імені Т.Г. Шевченка (2013 р.).

Після того перед присутніми виступив Леонід Горлач, який навів багато конкретних фактів із свого життя, в тому числі творчого, прочитав свої вірші, відповів на запитання учнів. Тільки він почав вести мову, як його поетичні промені одразу торкнулися дитячих сердець та сердець присутніх в актовій залі інших учасників творчої зустрічі. Затамувавши подих, слухали вони про його дитячі, юнацькі роки, роки навчання та про літературну діяльність. Коли Леонід Никифорович читав поезію, присвячену своїй покійній матері,

У рамках співпраці Ріпкинського відділення Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві з районною та селищною владою, освітніми, культурними та іншими установами і закладами району відбулася творча зустріч учнів та викладачів Ріпкинської гімназії імені Софії Русової з нашим земляком, відомим українським поетом, прозаїком та громадським діячем Леонідом Горлачем.

то у багатьох присутніх були на очах сльози. Зустріч проходила в атмосфері душевного тепла, інколи зі сміхом (бо смішні історії розказував поет, зокрема, про перші його кроки вчителювання у школі).

Далі полилася поезія Леоніда Горлача із дитячих сердець – багато учнів прочитали вірші з його творчого доробку: Дарія Тимошенко – вірш "Балада про Данила", Аліна Терещенко – "Усіх людей поєднає біда", Данило Полосьмак – "Рідне", Карина Бевзюк – "Куди нам?". Крім читання віршів поета, учні також ставили йому цікаві запитання, на які він охоче відповідав. Наприклад: "У чому Ви бачите щастя людини?", "Які спогади у Вашому серці про воєнне лихоліття?" та інші. Присутні в актовій залі отримали

велику насолоду як від спілкування з Леонідом Никифоровичем, так і від його поезії, оскільки вони не були байдужими до неї.

У контексті викладеного необхідно зазначити, що поезію Леоніда Горлача не варто аналізувати, її просто треба читати, дозволяючи своїм емоціям і почуттям відгукуватися на поетичне слово автора. Герої його поезії сприймаються в нерозривній єдності з природою, долею народу і країни.

Наприкінці свого виступу Леонід Никифорович подарував учням і вчителям гімназії окремі свої книги для використання в навчанні. Директор гімназії Н. Корж від імені присутніх у залі вчителів та учнів щиро подякувала йому за книги.

Від імені Ріпкинської РДА, Ріпкинської районної ради та Ріпкинської селищної ради заступник голови райдержадміністрації С. Тризна подякувала гостям – членам Ріпкинського відділення земляцтва В. Федяю та Л. Горлачу, а також директору Ріпкинської гімназії імені Софії Русової Н. Корж за організацію творчої зустрічі як важливого заходу із формування в учнівської молоді її світоглядних позицій і висловила сподівання на подальший розвиток співпраці між столичними земляками та районною владою у розбудові української держави.

По закінченні заходу учні в українському вбранні на вишних рушниках за давньою українською традицією піднесли гостям коровай, подарували квіти й українські ляльки-мотанки на згадку про зустріч.

Як побажання учням у їхньому подальшому житті прозвучали рядки із поезії Леоніда Горлача:

*Ми житимем далі, неначе окрилені птаці,
Та завжди над нами веселою будуть цвісти
Дощі високосні, червоні червоні суниці,
І ще не розвідані, вічно манливі світи.*

Хай завжди в душі Леоніда Никифоровича "бує пречистої поезії живиця", а в душах учнів, учителів та інших небайдужих до творчості поета людей бринить поезія нашого знаного земляка.

Алевтина Жагловська,
бібліотекар районної бібліотеки,
Світлана Дьомкіна,
учитель української мови та літератури
Ріпкинської гімназії
імені Софії Русової

Ні занадто спекотне літо, ні безкінечні політичні розборки у верхніх ешелонах влади, котрі могли б якийсь заслабий народ поставити на коліна, не стають на заваді безсмертній українській пісні – всупереч всьому наша незламна Чернігівщина співає і танцює, не забуваючи і про земні клопоти. Так було у всі часи, і нині віриться, що народний дух ніхто не здолає. Ось лише кілька прикладів цього.

Чернігівщина СПІВАЄ

У Городні відбувся IV відкритий молодіжний фестиваль "SUMMER FEST", на якому виступили біля 50 солістів і понад 20 колективів. Цього разу до місцевих виконавців долучилися артисти з Корюківки, Тупичева, Сновська, Чернігова, Рівного та братньої Білорусі.

Традиційно вшанували пам'ять загиблих на Донеччині воїнів, а далі розпочалося творче змагання, яке тривало у міському парку до пізньої ночі. Для гостей фестивалю були обладнані захищені зони відпочинку. А насамкінець у небі розквіт традиційний феєрверк. Майже у тому ж кутку області – у

селі Ковчин Куликівського району прихильники народної творчості зібралися на VIII фольклорний фестиваль "Народні скарби Куликівського краю". Важко було впізнати місцевий Будинок культури, де були представлені традиційна вишивка, лозоплетіння, живопис, вироби з бісеру.

Впродовж цілого дня авторитетне журі зуміло прослухати 28 творчих колективів, які об'єднує захоплення українською народною піснею. В результаті довгого і палкого обговорення диплом вищого ступеня отримав фольклорний ансамбль "Дивосвіт" Дроздівського сільського Будинку культури (керівник Наталія Береговець). Дипломами нагороджені майстри декоративно-ужиткового мистецтва.

Наш кор.

Батурин-фест "Шабля"

Цього спекного літа на моїй малій батьківщині вже традиційно пройшов велелюдний "Батурин-фест", приурочений до 350-ліття заснування тут гетьманської козацької столиці спершу Лівобережної, а згодом і всієї України. В ці дні мальовниче селище над швидкоплинним Сеймом, котре знову відроджується, переживши і московську смертоносну навалу грабіжників Меншикова, і розруху громадянської війни, і німецьку неволю, приймало численних гостей із багатьох куточків Чернігівщини.

Фестивальна програма була досить насиченою, заглибленою коренево в історію козацького краю, що був колись в епіцентрі всеукраїнських – і не тільки – подій. Відзначалася вона й розмаїттям краєзнавчого й розважального характеру, що показало зрілість і майстерність її творців.

Першого дня гості мали можливість помилуватися відродженими фортечними стінами цитаделі й соборами, оновленим палацом К. Розумовського, відвідати дивом збережений будинок Генерального судді В.Кочубея, постояти під монументальним хрестом пам'яті тисяч батуринців, яких стратили озвірілі "брати-московити", пройтися в недавно посадженому яблуневому саду, подихати цілющим повітрям давнини. Справді, є що відкрити в Національному заповіднику "Гетьманська столиця" допитливим подорожникам. А весь центр селища завітав неймовірними кольорами вишивок на вбранні артистів самодіяльних колективів, а новими ритмами дивували артисти рок-гуртів From Inside Out, Протифаза. А вечірньої години тішила учасників дійства дискотека від DJ Jayigo з Іспанії та DJ Rocket-Jam з Кременчука. Цікавими були й заходи наступного

дня. Батуринці порадували своєрідним "Містечком майстрів", у якому головними були виставка-ярмарок виробів творців декоративно-ужиткового мистецтва, майстер-класи, арт-пікнік для молоді й дітвори. На завершення виступили гурти "DAGGER", "Скеля", "Новий день", "КОРАЛЛІ" та "Kozak System".

Так, свого часу Батурин понад півстоліття був столицею козацької України, тут боролися за незалежну державу гетьмани Дем'ян Многогрішний, народжений на ближній Коропщині, Іван Самойлович, Іван Мазепа та Кирило Розумовський. Всіх їх спіткала гірка доля: Многогрішний закінчив життя в сибірському Тобольську, зник слід могили його наступника, в чужих Бендерах знаходиться розграбоване поховання славетного Мазепа. Так порядкувала

"братня" Росія, не залишаючи й сліду на землі по славіних синах України. Але народжена в Батурині ідея незалежності через 209 років здобула першу, а через 283 роки – остаточну перемогу.

Мені приємно сказати, що в нинішній соборній Україні Батурин відроджується, оживає його слава. Батуринці особливо вдячні колишньому Президенту України Віктору Ющенку та меценатам, які відтворили цитадель фортеці, гетьманський будинок, церкви, палац Кирила Розумовського, тим пошуковцям, які й нині ведуть розкопки на місці заміського двору І. Мазепа. Гордий з того, що й я в 1993 році доклав чимало зусиль під час створення НІКЗ "Гетьманська столиця". Про це я згадав у своєму вітальному слові до учасників свята, передаючи вітання всім від нашого stolичного Чернігівського земляцтва.

Радію, що нині стає на ноги Батуринська об'єднана громада. Саме на її плечі лягають основні клопоти про те, як зберегти й примножити нескорту славу гетьманської столиці – єдиної у всій суцільній Україні.

Олександр ПУХКАЛ,
голова Бахмацького відділення земляцтва

Другорічник Вовчик при наставництві бабусі таки дочаппав до п'ятого класу (отримав тверду трійку навіть з математики). Тому з радістю погодився допомогти їй розібратися з низкою цікавих цифр поточної виборчої математики.

Бабуся з теленовинощойно дізналася, що в регіональній організації однієї з провідних політичних партій за включення до прохідної частини депутатського списку кандидати готові платити від двохсот тисяч до шести мільйонів доларів. Старенькій, що зроду не тримала в руках навіть сотні зелених, важко самостійно осмислити суть отриманої інформації.

Онук, з почуттям набутого в школі педагогічного такту, повів розмову.

– Уявімо, що ти, бабуся, протягом усіх сорока років невтомної праці заробляла щомісяця чотирьохста баксів (припустимо, що тобі дуже везло). Множимо їх на дванадцять місяців – і отри-

муємо щорічний дохід – біля п'яти тисяч умовних одиниць. Множимо це на сорок років трудового стажу

тійну касу за намір стати депутатом).

Коли ж хтось за місце в списку хоче заплатити шість мільйонів доларів, це дорівнюватиме умовному заробітку тридцяти таких трударів, як ти, протягом усього життя.

Відомо, що більшість політичних партій утримуються олігархами. А за шість мільйонів баксів (для олігархів – і це не гроші) можна провести в Раду тридцять кнопкодавців. Тож, у нашій задачі питається: скільки депутатських фракцій у наступному парламенті може прикупити пересічний олігарх?

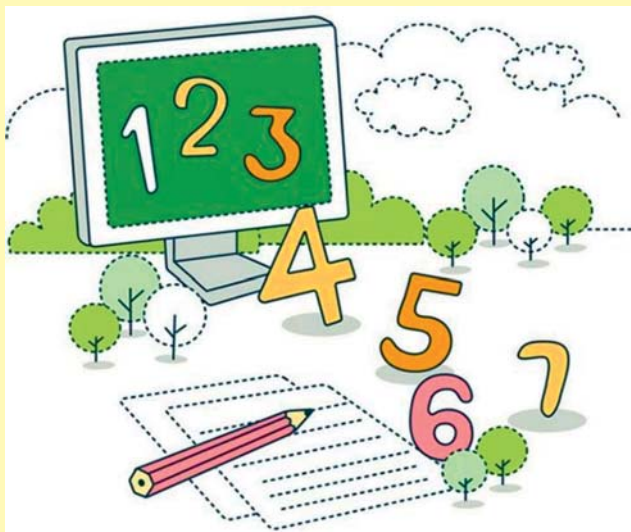
Думай, бабуся, думай! А я тим часом додивлюсь по телевізору розважальне політичне ток-шоу...

Кажуть, у новітній вітчизняній політиці назрів запит на нові, молоді обличчя. Курс на вундеркіндів взяли нові евристичні політичні партії. Може, їм слід би уважніше придивитись і до Вовчика.

Перспективна кандидатура!

Валерій ДЕМЧЕНКО

ЦІКАВА

математика (Слідами виборів)

– і маємо двісті тисяч зелених (заявлений мінімальний внесок у пар-

Теорія і практика

– Скажи, Сидоренко, що, на твою думку, важче – кілограмова гиря чи кілограмова подушка?

– Гиря, звичайно!

– Чому? Вага ж у них однакова!

– Еге, Ганно Іванівно, вам, певно, кілограмова гиря ніколи на ногу не падала...

В музеї історії

– Сидоренко, сюди сідати не можна: це ж трофейне крісло Наполеона!

– Нічого, Ганно Іванівно, коли він прийде, я встану.

Сидоренко на базарі, або Арифметика ринкових відносин

– Бабуся, почім яйця?

– По три гривні за десяток, голубчику. А биті – по 50 копійок.

– Тоді розбийте мені, будь ласка, три десятки яєць!

Гриць ГАЙОВИЙ

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО

Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ

Засновник:
ГО "Товариство
"Чернігівське земляцтво"

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія КВ №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02002, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, Л.Н. Горlach, В.Ф. Демченко, А.Л. Курданов, С.М. Кудін, Н.Т. Кольцова, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович, Г.О. Скрипка.

За достовірність фактів, точність імен і прізвищ географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**. Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город". Тираж 800.